

Пилип Орлик:

Політик, дипломат, державець

З-поміж українських гетьманів Пилип Орлик вирізняється вже тим, що був гетьманом-емігрантом, який поклав своє життя на вівтар боротьби за незалежність України. Перебуваючи за межами любої йому Батьківщини, він вів велику дипломатичну роботу, щоб зацікавити тогочасних можновладців Європи визвольними змаганнями України за свою державність.

Великий інтерес серед прогресивних діячів і мислителів Європи першої половини ХУІІІ ст. викликала укладена ним "Конституція прав і вільностей Запорозького війська", більш відома на Заході як "Конституція Пилипа Орлика". Це був документ, який на той час не мав аналогів у жодній іншій державі і в якому втілювалися найпрогресивніші сподівання представників європейської демократії.

Пилип Орлик народився 11 жовтня 1672р. на Віленщині в родині шляхтича Степана Орлика і Ірини Малаховської. Його батько загинув у бою з турками під Хотиним, коли сину не було й року. Після закінчення Києво-Могилянського колегіуму юнака призначили кафедральним писарем Київської митрополії. Одруження з дочкою полтавського полковника Павла Герцика - Ганною відкрило шлях до старшинської служби у Генеральній військовій канцелярії, де його помітив Іван Мазепа.. Призначивши П.Орлика у 1706р. генеральним писарем, він знайшов у його особі найближчого помічника у своїх спробах створити антимосковську коаліцію у 1708-1709рр. Генеральний писар не тільки вів таємне листування, а й проводив переговори із представниками супротивних Росії країн. Після поразки шведських військ під Полтавою П. Орлик разом з І. Мазепою та вірними йому старшинами й козаками перебрався до Варниці під Бендерами, де після смерті Мазепи був обраний гетьманом. Тоді він і обнародував Конституцію Української держави , яка визначала Україну як гетьманську державу парламентського типу.

Керуючи екзильним урядом, який мав на меті визволення України з-під московської влади, гетьман Орлик уклав союз про взаємну допомогу з Карлом XII, налагодив приязні стосунки з Кримом. Успіхом шведсько-українсько-польської коаліції було те, що Туреччина оголосила війну Московії. Скориставшись цим, Орлик з допоміжним татарським і польським військом рушив на Правобережжя. Але Петро I із великими силами перейшов Дніпро, і Орликові полки мусили відступити.

Вирішальний бій відбувся над Прутом. Турки оточили Петра I, який, лише дякуючи підкупу та великим політичним уступкам, вирвався на волю, зрікшись інтересів до Правобережжя України й Чорного моря. Проте Пилип Орлик не мав належних військових сил, щоб використати ситуацію _ Правобережжя перейшло до рук поляків. Україна знову стала розмінною монетою у політичних іграх сильних сусідів.

Гетьман - емігрант вимушений був залишитися на чужині. Таємні агенти й офіційні царські послі постійно шукали нагоду схопити його. Тому гетьман змушений був переїхати спершу із Швеції до Німеччини, а пізніше - до Туреччини, де проживав двадцять останніх своїх років.

Незважаючи на погрози російського царя та обмеженість у діях, Пилип Орлик продовжував займатися політикою.

Пилип Орлик був відомий як письменник і поет, та, головним чином, як автор блискучих політичних трактатів "Вивід прав України" (1712), "Маніфест ло європейських урядів" (1712) і "Діаріуш" (з 1720 по 1732рр.), що зберігається у Франції й опублікований тільки частково.

Смислом своєї діяльності Пилип Орлик вважав появу на карті Європи незалежної держави України, що стало б благом не тільки для її народу, а й усієї Європи, створило б умови для політичної рівноваги на континенті.

Матеріал підбрала подр. Неля Лавриненко